

Sygn. akt VU 546/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Beata Łapińska

Protokolant st. sekr. sądowy Karolina Rudecka

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku Z. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania Z. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 16 kwietnia 2015 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt V U 546/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 kwietnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy Z. S. prawa do emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że wnioskodawca nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W odwołaniu z dnia 19 maja 2015 roku wnioskodawca Z. S. odwołał się od powyższej decyzji, zaskarżając ją w całości jednocześnie zarzucając:

1. naruszenie art. 107 § 3 k.p.a. poprzez brak przytoczenia uzasadnienia prawnego wyjaśniającego przyczynę wydania decyzji o przedmiotowej treści;
2. naruszenie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, poprzez odmowę przyznania ubezpieczonemu emerytury ze względu na pracę w szczególnych warunkach w sytuacji, gdy zaistniały ku temu podstawy.

W oparciu o powyższe wnioskodawca na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji oraz orzeczenie co do istoty sprawy poprzez przyznanie prawa do emerytury, ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu.

W uzasadnieniu Z. S. podniósł, że będąc zatrudnionym w Państwowym Ośrodku (...) w B. w okresie od dnia 9 lipca 1970 roku do dnia 28 lutego 1991 roku wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace przy naprawie pomp wtryskowych i gaźników do silników spalinowych oraz prace w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Z. S., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 27 marca 2015 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1 – 4v akt o emeryturę)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca udowodnił staż pracy wynoszący 25 lat, 11 miesięcy i 17 dni. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie zaliczył Z. S. żadnego okresu do pracy w warunkach szczególnych.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 16 kwietnia 2015 roku k. 50-50v akt o emeryturę)

W okresie od dnia 9 lipca 1970 roku do dnia 28 lutego 1991 roku wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Państwowym Ośrodku (...) w B.. Od dnia 9 lipca 1970 roku do dnia 31 maja 1971 roku ubezpieczonemu przypisano stanowisko monter samochodowego – stażysty. Od dnia 1 czerwca 1971 roku do dnia 25 lipca 1977 roku stanowisko wnioskodawcy w angażach określono jako monter samochodowy. Od dnia 26 lipca 1977 roku do dnia 28 lutego 1991 roku ubezpieczonemu przypisano stanowisko mechanika napraw pojazdów samochodowych w miejscu. Do jego czynności należało naprawianie (...) i S. (...), tj.: rozmontowanie pojazdu, wykręcenie tylnej i przedniej osi, montowanie skrzyni biegów do silnika, przykręcenie wałów napędowych i tłumików, wymiana uszczelnienia pod mostem olejowym, naprawa układu zawieszenia, resorów, pomp paliwowych czy klocków hamulcowych. Z. S., wykonując obowiązki pracownicze, większą część czasu spędzał w kanale. Natomiast poza kanałem na stole probierczym ubezpieczony naprawiał i regulował pompy wtryskowe, regulował także wtryskiwacze, czyścił albo regulował gaźniki do silników spalinowych, czasem demontował pompy wtryskowe wyremontowane przez innych mechaników.

(dowód: umowa o pracę z dnia 8 lipca 1970 roku k. 11-11v i k. 57-57v; umowa o pracę z dnia 24 maja 1971 roku k. 12-12v i k. 56-56v; świadectwo pracy z dnia 28 lutego 1991 roku k. 10-10v akt o emeryturę, k. 3-3v i k. 31-32 akt kapitałowych oraz k. 36-36v; angaże k. 11-26 akt o emeryturę, k. 13-16, k. 37, k. 39-41, k. 43-44, k. 46-48, k. 51, k. 53, k. 55 oraz k. 61-61v; zeznania świadka S. P. protokół rozprawy z dnia 13 stycznia 2016 roku nagranie od minuty 16:36 do minuty 27:59 k. 77v-78; zeznania świadka P. S. protokół rozprawy z dnia 13 stycznia 2016 roku nagranie od minuty 27:59 do minuty 40:07 k. 78 oraz zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 13 stycznia 2016 roku nagranie od minuty 2:20 do minuty 15:41 w zw. z nagraniem od minuty 40:07 do minuty 42:56 k. 77-78v)

W okresie od dnia 27 października 1972 roku do dnia 15 listopada 1974 roku wnioskodawca odbywał służbę wojskową.

(dowód: angaże k. 59-60v)

Z. S. z zawodu jest mechanikiem pojazdów samochodowych.

(dowód: odpis z odpisu świadectwa ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej k. 32)

W przypadku zaliczenia wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w B. od dnia 9 lipca 1970 roku do dnia 28 lutego 1991 roku, jego staż pracy w takich warunkach, łącznie z okresem niekwestionowanym przez organ rentowy, wynosi ponad 15 lat.

(okoliczność niesporna)

Sąd Okręgowy dokonał rozstrzygnięcia w oparciu o następujący materiał dowodowy: umowy o pracę, świadectwa pracy, angaże, odpis ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej, a także na podstawie treści zeznań przesłuchanych w niniejszej sprawie świadków jak i samego ubezpieczonego. Dokumenty powyższe nie były kwestionowane przez żadną ze stron i nie budziły wątpliwości w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

W ocenie Sądu Okręgowego zeznania przesłuchanych w niniejszej sprawie świadków jak i zeznania ubezpieczonego zasługują na wiarę. Wnioskodawca zeznał przed Sądem, że „w kanale pracowałem 80% czasu pracy, a reszta to były prace poza kanałem”. Nadto przesłuchany w niniejszej sprawie świadek S. P. zeznał także, że „wydaje mi się, że 70% czasu pracy wnioskodawca wykonywał w kanale remontowym, a pozostałe to były prace poza kanałem”, a świadek P. S. wskazał, że „czasami wnioskodawca wykonywał prace poza kanałem.” Treść zeznań powyższych świadków jak i ubezpieczonego jest spójna, logiczna i koresponduje z pozostałymi dowodami zebranymi w sprawie. Zatem całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego pozwalał stwierdzić, że Z. S., pełniąc obowiązki służbowe, nie przebywał przez cały czas w kanale, lecz część jego zadań wymagała wykonania poza nim.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikiem o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (tj. poniżej 65 lat dla mężczyzn).

Stosownie do treści art. 184 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W myśl § 3 przywołanego wyżej rozporządzenia wymagany okres zatrudnienia uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do rozporządzenia (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W orzecznictwie przyjmuje się, że nie korzysta z uprawnienia do emerytury w niższym wieku emerytalnym pracownik, który nie udowodnił, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1997 roku w sprawie o sygn. akt II UKN 417/97). Tylko bowiem stałe wykonywanie prac o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia, zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, spełnia przesłanki zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale wykonuje prace o jakich mowa w rozporządzeniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2000 roku w sprawie o sygn. akt II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Spór pomiędzy stronami niniejszego postępowania ograniczał się do faktu, czy wnioskodawca ma piętnastoletni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Sąd Okręgowy zważył, że spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budziło żadnych wątpliwości, gdyż Z. S. ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, a w dniu 27 marca 2015 roku ukończył 60 lat i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

Organ rentowy uznał bowiem, że Z. S. nie spełnia przesłanki zatrudnienia w warunkach szczególnych przez okres co najmniej 15 lat. Wnioskodawca twierdził zaś, że legitymuje się wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych, albowiem będąc zatrudnionym w Państwowym Ośrodku (...) w B. w okresie od dnia 9 lipca 1970 roku do dnia 28 lutego 1991 roku wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych. Należy podkreślić, że skoro wnioskodawca nie dysponował świadectwem pracy w szczególnych warunkach za sporny okres, to zatem na nim spoczywał ciężar wykazania, że taką pracę wykonywał.

Prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym nie można poprzestać tylko na jego uprawdopodobnieniu, lecz musi być w sposób jednoznaczny i stanowczy udowodnione. Skoro bowiem prawo do wcześniejszej emerytury jest przywilejem, osoba, która chce skorzystać z tego prawa, musi udowodnić w sposób szczegółowy i nie budzący żadnych wątpliwości, że przysługuje jej to prawo, gdyż spełniła wszystkie przewidziane prawem warunki.

Lektura akt pozwala wyciągnąć wniosek, że Z. S., mimo formalnego objęcia stanowiska monterza samochodowego, w rzeczywistości realizował zadania mechanika samochodowego. Nadto przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca nie wykonywał w pełnym wymiarze czasu prac w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych. Z. S. większą część czasu pracy spędzał w kanale, ale miał również przypisane zadania, które wymagały wykonania poza nim. Sam wnioskodawca zeznał, że „w kanale pracowałem 80% czasu pracy, a reszta to były prace poza kanałem”. Nadto przesłuchany w niniejszej sprawie świadek S. P. zeznał także, że „wydaje mi się, że 70% czasu pracy wnioskodawca wykonywał w kanale remontowym, a pozostałe to były prace poza kanałem”, a świadek P. S. wskazał, że „czasami wnioskodawca wykonywał prace poza kanałem.” Z akt sprawy wynika, że Z. S. poza kanałem wykonywał prace przy stole pobierczym polegające na regulowaniu pomp wtryskowych oraz wyjmowaniu gaźników i ich czyszczeniu.

Należało w tym miejscu podnieść, iż nie jest dopuszczalne uwzględnianie przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w

ramach dobowej miary czasu pracy, przez co tak zatrudniony nie spełniał koniecznego warunku dla uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, jakim było stałe wykonywanie pracy szkodliwej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2008 roku w sprawie o sygn. akt II UK 306/07). Innymi słowy, wykonywanie również innej niż wymieniona w wykazie pracy w ramach czasu pracy uniemożliwia zaliczenie danego okresu jako okresu pracy w szczególnych warunkach. Tylko bowiem okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wypełniają kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Stałe wykonywanie takich prac oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub okresowe, a nie stałe świadczenie pracy, wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia, o czym stanowi § 2 ust. 1 Rozporządzenia.

Jednocześnie nie można przepisu rozumieć w ten sposób, że oznacza on, iż pracownik ma spędzić 8 godzin dziennie na stanowisku pracy w szczególnych warunkach, bez jakichkolwiek przerw czy na posiłek, czy na odpoczynek, czy też na załatwienie potrzeb fizjologicznych. Przyjęcia, że zatrudniony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie niweczą także krótkotrwałe nieobecności na stanowisku pracy związane, np. ze szkoleniami, pracami biurowymi czy sprawozdawczością (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2008 roku w sprawie o sygn. akt I UK 210/07).

Zatem nie można zgodzić się z twierdzeniem, że wnioskodawca przez cały okres zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w B. stałe i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace wymienione w Wykazie A, Dziale XIV pkt 14 i 16 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), tj. prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych oraz prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. Wnioskodawca bowiem poza kanałami wykonywał prace niezwiązane w ścisły (integralny) sposób z technologią napraw w kanałach, nie były to prace wykonywane jedynie sporadycznie, gdyż zajmowały co najmniej 20-30% czasu pracy.

Tym samym wnioskodawca nie spełnił wymaganej przesłanki do uzyskania prawa do emerytury wskazanej w art. 184 § 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.